

ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรมที่มีต่อการบำเพ็ญบุญกิริยา

วัตถุ 3 ของชาวพุทธ ในตำบลบ้านवान อำเภอบำบอ จังหวัดหนองคาย

**A study of Sangha's roles in treatment of Parivā sakamma towards the
Three Bases of Meritorious Action of the Buddhists in Baanwan
Subdistrict, Ta Bo District, Nongkhai Province**

พระครูสิริปัสสรัคุณ (ดง ปกสโร/มีศรี),

บุญส่ง สิ้นจุนอก และ สมเดช นามเกต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

**Phrakrusiripapassarakun (Dong Papassaro/ Meesri),
Boonsong Sinthunok and Somdet Namket**

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nongkhai Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail:

jack_nitikorn_wichuma2517@hotmail.com

*****

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาบุญกิริยาวัตถุ 3 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาการเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ในตำบลบ้านวาน อำเภอบำบอ จังหวัดหนองคาย 3) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรมที่มีต่อการบำเพ็ญบุญกิริยาวัตถุ 3 ของชาวพุทธ ในตำบลบ้านวาน อำเภอบำบอ จังหวัดหนองคาย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและภาคสนาม นำมาเสนองานวิจัยในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า บุญกิริยาวัตถุ 3 ในพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นพื้นฐานของพระพุทธศาสนา และสร้างสมความดีตามคติพระพุทธศาสนานั้น ได้แก่ การทำทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา ตั้งมั่นในหลักธรรมหลักบุญกิริยาวัตถุ หมายถึง ที่ตั้งแห่งการทำบุญ หลักการทำความดี มี 3 ประการ คือ 1) ทานมัย ทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ 2) สีลมัย การทำบุญด้วยการรักษาศีลหรือประพฤติดีมีระเบียบวินัย 3) ภาวนามัย ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา คือฝึกอบรมจิตใจเจริญปัญญา

การเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ที่มีผลต่อชาวพุทธ ตำบลบ้านวาน อำเภอบำบอ จังหวัดหนองคายทำให้ทราบว่า คุณค่าของการเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ด้านจิตใจในฐานะเป็นหลักปฏิบัติ โดยเฉพาะหลักปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักของศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจของตนเองให้ดีขึ้น แก้ไขสถานะที่ไม่เหมาะสมของชีวิตมนุษย์โดยทำให้จิตใจของมนุษย์มีความเบิกบาน แจ่มใสขึ้น ชัดเจนจิตใจให้

* วันที่รับบทความ: 22 กุมภาพันธ์ 2564; วันที่แก้ไขบทความ 27 มีนาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 28 มีนาคม 2564

ผ่องแผ้วและสูงส่งยิ่งขึ้น ในด้านสังคมทำให้ผู้ปฏิบัติได้รับประโยชน์ในระดับเบื้องต้นประโยชน์ระดับกลาง และประโยชน์ระดับสูงสุด

บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรม ในตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย มีการฝึกหัดการนั่งสมาธิและการปฏิบัติกรรมฐาน สำหรับพระภิกษุผู้เข้าปฏิบัติและอุบาสกอุบาสิกา ตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป ได้เข้าใจอ่องแท้ในหลักการปฏิบัติตามหลักธรรมะขั้นสูงที่ถูกต้องต่อไป ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาคือ นิพพาน การเข้าปริวาสกรรม เป็นจุดหล่อหลอม ให้การศึกษาขั้นพื้นฐานและขั้นสูงสุดดังกล่าวแล้ว ยังเป็นประเพณีที่นำศึกษาในฐานะที่เป็นธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน นับแต่สมัยพุทธกาลจนปัจจุบัน

คำสำคัญ : บทบาทของพระสงฆ์; ปริวาสกรรม; บุญกิริยาวัตถุ 3

Abstracts

The purposes of this research were; 1) to study the Three Bases of Meritorious Action in Theravada Buddhism 2) to study the Sangha's treatment of Parivāsakamma in Baan Wan Sub-district, Ta Bo Disstrict, Nongkhai Province and 3) to study the Sangha's roles in treatment of Parivāsakamma towards the treatment of the Three Bases of Meritorious Action of the Buddhists in Baan Wan Sub-district, Ta Bo District, Nongkhai Province. This research was the qualitative research by studying the data from the documents and field study and then reporting the results of the research in the descriptive analysis.

The results of the research were found that the Three Bases of Meritorious Action in Theravada Buddhism are the foundation of Buddhism and to create the goodness in accordance with the Buddhist destination, that is, donation, moral observance and spiritual development. To have confidence in the principle of the Bases of Meritorious Action means the location of meritorious action. The principle of goodness consists of three items, that is, 1) Dānāmaya means the meritorious acting consisting in generosity 2) Silamaya means meritorious action by observing the precepts or observing the disciplines and 3) Bhāvanāmaya means a meritorious action , namely, mental and intelligent development.

The observance of Parivāsakamma of Sangha effecting on the Buddhists in Baan Wan Sub-district, Ta Bo District, Nongkhai Province let us know that the value of Sangha's observance of Parivāsakamma in the spiritual aspect as the observing principle , especially the principle of observance is to reach the goal of life in accordance with the principle of religion in order to develop his/her mentality , to solve the inappropriate state of human life by making human mentality fresh and refining the spirituality for purity. In the social aspect, it makes the practitioners receive the basic, middle and highest benefits.

Keywords: Sangha's Roles; Parivāsakamma ; Three Bases of Meritorious Action

บทนำ

การอยู่ปริวาสกรรมจัดเป็นสังฆกรรมทางพระพุทธศาสนาเพราะเป็นกระบวนการและขั้นตอนในการปฏิบัติของภิกษุที่ต้องสังฆาภิเสก 13 ข้อ แม้ข้อใดข้อหนึ่งไม่ว่าจะปกปิดไว้หรือไม่ก็ตามจะต้องปฏิบัติตามหลักการที่วางไว้อย่างเคร่งครัดสำหรับพระสงฆ์ที่ต้องอาบัติตั้งแต่สังฆาภิเสกลงมา ทั้งนี้เพราะอาบัติสังฆาภิเสกแม้จะเป็นครุภักติ หรืออาบัติหนักก็ตาม แต่ก็จัดเป็นจำพวกสเทกัจฉา คืออาบัติที่พอแก้ไขได้ การอยู่ปริวาสกรรมนั้นมีการเกิดขึ้นหลังจากพระพุทธเจ้าได้ทรงให้บัญญัติสิกขาบทสังฆาภิเสกแก่ภิกษุแล้วพระวินัยปิฎกได้อธิบายว่า ท่านพระอุทายีนนั้นอยู่ปริวาสแล้ว เป็นผู้ควรแก้มนัตต้องอาบัติ 1 ตัวชื่อสัจเจตนิกาสุกวิสัทธิ ในระหว่างปิดไว้ 5 วัน บอกแก่ภิกษุทั้งหลายว่า “ท่านทั้งหลาย กระผมต้องอาบัติ 1 ตัวชื่อสัจเจตนิกาสุกวิสัทธิ ปิดไว้ 1 ปักษ์ ฯลฯ กระผมผู้นั้นอยู่ปริวาสแล้วเป็นผู้ควรแก้มนัต ต้องอาบัติ 1 ตัวชื่อสัจเจตนิกาสุกวิสัทธิ ในระหว่าง ปิดไว้ 5 วัน กระผมจะปฏิบัติอย่างไร” ภิกษุทั้งหลายจึงนำเรื่องนี้ไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคให้ทรงทราบ “พระผู้มีพระภาครับสั่งว่า “ภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์จงชักภิกษุอุทายีเข้าหาอาบัติเดิม เพื่ออาบัติ 1 ตัวชื่อสัจเจตนิกาสุกวิสัทธิ ในระหว่าง ปิดไว้ 5 วัน แล้วให้สโมธานปริวาส เพื่ออาบัติตัวก่อน” ภิกษุทั้งหลาย สงฆ์จงชักภิกษุอุทายีนเข้าหาอาบัติเดิม อย่างนี้ คือ ฯลฯ ภิกษุทั้งหลาย สงฆ์พึงให้สโมธานปริวาส เพื่ออาบัติตัวก่อน อย่างนี้คือ ฯลฯ สงฆ์ให้... ซึ่งได้บัญญัติสิกขาบทขึ้นเพราะมีพระภิกษุ ได้กระทำความผิดต่อทางมรรคम्मณีพาน พระพุทธเจ้าจึงได้บัญญัติสิกขาน้อยใหญ่ขึ้นตามเหตุการณ์ที่สมควรภายหลังจากที่มีภิกษุประพฤติเสียหายเกิดขึ้นในหมู่สงฆ์พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติสิกขาบทเล็กน้อยต่าง ๆ ที่เป็นประเภทครุภักติ (อาบัติเบา) อาทิ เช่น นิสสัคคียปาจิตตีย์ ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนียะไว้ ยังไม่ทรงบัญญัติสิกขาบทประเภทครุภักติ (อาบัติหนัก) อันได้แก่ ปาราชิกและสังฆาภิเสก ในระหว่างนี้ทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : วิมทา 6/127/228.)

ในระหว่างที่ถูกลงโทษเหล่านี้ ภิกษุถูกตัดสิทธิมากมาย ทั้งยังต้องคอยบอกความผิดของตนแก่ภิกษุผู้ผ่านไปมา และบอกในที่ประชุมสงฆ์ เมื่อทาอุโบสถสังฆกรรมด้วย เฉพาะนั้น พระภิกษุพึงบริหารตนด้วยการสมาทาน และปฏิบัติศีลสิกขาบทเพื่อการศึกษาให้ดีและเอื้อเพื่อต่อพระวินัยนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสังฆาภิการ ผู้บริหารหมู่และบริหารวัด จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธบริษัทโดยทั่วไปเพื่อช่วยกันสืบทอดบวรพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและมั่นคงยิ่งๆ ขึ้นไปในปัจจุบันนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะปัญหาการจัดปริวาสกรรม ที่ปรากฏในปัจจุบันค่อนข้างไม่สอดคล้องกับพระวินัยบัญญัติมากนัก เพราะการอยู่ปริวาสกรรมเป็นเรื่องของพระภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆาภิเสกเท่านั้น และการอยู่ปริวาสกรรมนี้ก็เพียงฐานวิธีเพื่อให้พระภิกษุผู้ต้องครุภักติออกจากอาบัติได้ เป็นปกติตตะภิกษุคือเป็นพระภิกษุผู้มีศีลโดยปกติตามพระวินัยหาใช่ว่า ผู้อยู่ปริวาสกรรมแล้วจะเป็นผู้บริสุทธิ์ไปกว่าปกติตตะภิกษุหาได้ ผู้ปฏิบัติธรรมหรือผู้ทรงศีลทรงธรรมตามพระธรรมวินัยโดยปกติ เป็นการขจัดมลทินมัวหมองคือความหลงผิดเป็นสัลลพตปราคาส จึงไม่ใช่เป็นการถือศีลวัตรและการอยู่ปริวาสด้วยความมกมาย

การเข้าอยู่ปริวาสกรรมเป็นในสังคมไทยจะเป็นข้อปฏิบัติสำหรับการทำสังฆกรรมประเภทหนึ่งซึ่งสงฆ์จะพึงกระทำซึ่งในปัจจุบันนี้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในการอยู่ปริวาส และแนวความคิดการเข้าปริวาสกรรมของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบันเป็นการชำระศีลในส่วนที่เป็นครุภาบัติที่พอแก้ไขได้ทำความบกพร่องของศีลให้มีความสมบูรณ์ขึ้นมีขั้นตอนละวิธีการเข้าอยู่ คือ ขั้นตอนละวิธีการก่อนเข้าอยู่ ขั้นตอนละวิธีการขณะเข้าอยู่ ขั้นตอนละวิธีการหลังเข้าอยู่ กิจกรรมการเข้าอยู่ปริวาสกรรมเช่นการฟังธรรม การนั่งสมาธิ เดินจงกรม การบอแก้วตร การแก้วัตร เป็นต้น ซึ่งรูปแบบการปฏิบัติในแต่ละสำนักมีความแตกต่างกันโดยยึดถือตามธรรมเนียมในแต่ละท้องถิ่นตามรูปแบบของคณะครูบาอาจารย์ที่ได้นำไปปฏิบัติสืบๆ กันมาแต่ไม่ว่าการเข้าอยู่ปริวาสกรรมจะมีรูปแบบปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไรก็ตามก็มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันคือความบริสุทธิ์แห่งศีลและความผ่องใสแห่งจิต (พระมหาวิจิตร ธีรญาโณ, 2556 : 1) นอกจากนี้ความสลับซับซ้อนของสังฆกรรมประเภทนี้ก็มีอยู่หลายขั้นตอนพอสมควร อาจแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ๆ ดังนี้ 1. อยู่ประพตฺวิฐานวิธี 2. ประพตฺมาน้อยอย่างน้อย 6 ราตรี 3. ประพตฺมูลปฏิภัสสนา (ถ้าต้องอันตราบัติในระหว่าง) 4. พระสงฆ์ 20 รูปให้อัพภาน (พระมหาสม สิริปัญโญ (สอนสิงห์), 2539 : 2) ในระหว่างที่ถูกลงโทษเหล่านี้ ภิกษุถูกตัดสิทธิมากมาย ทั้งยังต้องคอยบอกความผิดของตนแก่ภิกษุผู้ผ่านไปมา และบอกในที่ประชุมสงฆ์ เมื่อทูลโบสถ์สังฆกรรมด้วย เฉพาะนั้น พระภิกษุพึงบริหารตนด้วย หลักการทำบุญในพระพุทธศาสนา เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ มีหลักใหญ่ ๆ อยู่ 3 ประการ คือ 1) ทานมัย คือ ให้ทาน เป็นการให้ การสละหรือการเผื่อแผ่แบ่งปัน ไม่ว่าจะเป็นทองข้าวของเครื่องใช้หรือสิ่งอื่นใด และไม่ว่าแก่ใครก็ถือเป็นบุญทั้งสิ้น 2) สีลมัย คือ การรักษาศีล หรือสีลมัย เป็นการปฏิบัติทางกายและวาจา เช่น ศีล 5 ศีล 8 หรืออาจจะหมายถึงการรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อยการรักษาศีลเป็นการฝึกฝนมิให้ไปเบียดเบียนผู้อื่น ในขณะเดียวกันก็เป็นการลด ละ เลิกความชั่ว มุ่งให้กระทำความดีอันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตมิให้ตกต่ำลง 3) ภาวนามัย คือ การเจริญภาวนา หรือภาวนามัยเป็นการทำบุญอีกรูปแบบ ที่มุ่งพัฒนาจิตใจและปัญญา ทำให้จิตใจสงบเห็นคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริงซึ่งในข้อนี้หลายคนอาจจะทำเป็นประจำอยู่แล้ว เช่น นั่งสมาธิ วิปัสสนา แต่หลายคนอาจจะคิดว่าเป็นเรื่องยากเกินกำลัง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551: 183)

ทาน ศีล ภาวนา ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการสืบทอดอายุของพระพุทธศาสนา เพราะการทำบุญได้ครบทั้ง 3 ประการ เป็นการปลูกฝังศีลธรรม และการเรียนรู้หลักการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม ด้วยอุปนิสัยที่คนไทยชอบทำบุญ จึงทำให้เมืองไทย เป็นสยามเมืองยิ้ม เพราะมีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ รักเสรีภาพ และความสงบ รู้จักเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต มีเมตตากรุณา และโอบอ้อมอารีต่อคนทุกชาติ ทุกภาษา ทั้งนี้เพราะคนไทยได้ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติและตั้งตนไว้ชอบในกรอบของพระพุทธศาสนา มาโดยตลอด และทาน คือการทำความดีที่เรียกว่า บุญ และเป็นอย่างหนึ่งในบุญกิริยาวัตถุ เมื่อเราให้ทานจิตใจเราย่อมรู้สึกสงบ สว่าง และมีความสุขกับจิตใจที่ผ่องแผ้ว นั่นก็คือบุญที่เกิดจากการทำทานนั่นเอง ดังเช่นใน นิธิกณฺทสูตร ได้เปรียบเทียบบุญเหมือนกับขุมทรัพย์ ซึ่งบุคคลฝังไว้ด้วยการกระทำความดีหรือกุศลกรรม ขุมทรัพย์หรือบุญนี้จะให้ผลตอบแทนตามที่ตนปรารถนา ดังพระผู้มีพระภาคเจ้าได้แสดงความวิเศษแห่ง

ชุมทรัพย์คือบุญไว้ดังนี้ ชุมทรัพย์ทั่วไปเป็นอันตรายอาจจะถูกพระราชายึดไปบ้าง อาจจะถูกริบปล้นบ้าง อาจจะถูกน้ำพัดพาไปบ้าง ผังไว้แล้วลืมนั่ง ทายาทผู้ไม่เป็นที่รักขโมยไปบ้าง แต่ชุมทรัพย์ คือ บุญ ปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ เหล่านี้ ชุมทรัพย์ คือ บุญอันได้แก่ การให้ทาน รักษาศีล และฝึกตน เป็นของติดตัวตามตนไปทุกแห่งทุกหนเป็นของเฉพาะตัวโจรก็รักไปไม่ได้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 25/1-16/17-20.)

วัดเกาะแก้วขวัญเมือง ตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย เป็นวัดที่ประชาชนในอำเภอท่าบ่อนับถือ เป็นที่เคารพบูชาและยังเป็นที่ปฏิบัติธรรม ภายในบริเวณวัดนั้นเจียบบงบออากาศเย็นสบายมีเสียงสัตรีร้องสื่อถึงความร่มรื่น มีการจัดการเข้าอยู่ปริวาสกรรมเพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ได้มีการชำระข้อวัตรปฏิบัติสำหรับการเป็นเพศบรรพชิตให้เกิดการยอมรับในหมู่สังคมสงฆ์ เพื่อให้เปิดโอกาสให้ประชาชนและพุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสทำบุญ และร่วมกันปฏิบัติธรรมตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา จัดให้เป็นแหล่งการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับธรรมปฏิบัติที่ยังไม่เข้าใจ และรวมทั้งมีบทบาทในการการพัฒนาาร่วมกันสร้างกิจกรรมทางสังคมเพื่อสร้างความสามัคคีระหว่างพระภิกษุสงฆ์กับพุทธศาสนิกชนให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรมที่มีต่อการบำเพ็ญบุญกิริยาวัตถุ 3 ของชาวพุทธ ในตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบุญกิริยาวัตถุ 3 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาการเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ในตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรมที่มีต่อการบำเพ็ญบุญกิริยาวัตถุ 3 ของชาวพุทธ ในตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

ระเบียบวิธีวิจัย

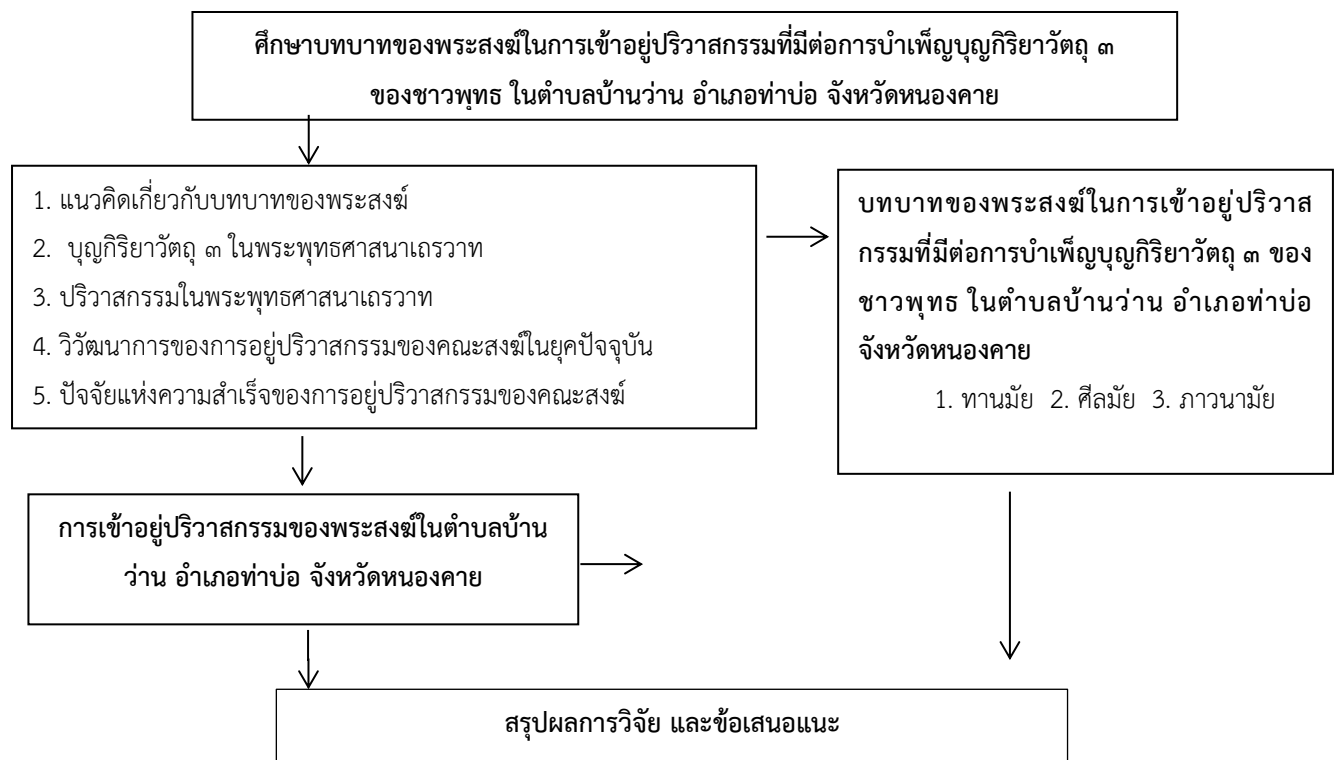
การวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรมที่มีต่อการบำเพ็ญบุญกิริยาวัตถุ 3 ของชาวพุทธ ในตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูล และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับพระไตรปิฎก หนังสือ ตำรา เอกสารการวิจัย และโดยการสัมภาษณ์การแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่มีความเกี่ยวข้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรมที่มีต่อการบำเพ็ญบุญกิริยาวัตถุ 3 ของชาวพุทธ ในตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จำนวน 25 รูป/ โดยการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่

1. พระสังฆาธิการที่เกี่ยวข้องกับการจัดปรีวาสกรรม จำนวน 3 รูป
2. พระสงฆ์ที่เข้าปรีวาสกรรม จำนวน 5 คน
3. ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน
4. ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 2 คน
5. ชาวพุทธตำบลบ้านว่น จำนวน 13 คน

โดยมีเครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวิจัย สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาเชิงเอกสารและการศึกษาภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือ การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีสานในเขตพื้นที่ตำบลนาข้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ทั้งนี้จะเน้นการนำผลการวิจัยมาเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ทราบและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลตามเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. บุญกิริยาวัตถุ 3 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท

บุญ หมายถึงความสุข การบำเพ็ญบุญคือ เพื่อให้ชีวิตมีความสุข นอกจากนี้ได้ให้ ความหมายเพิ่มเติมอีกว่าบุญแปลว่าสิ่งที่ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ มี 3 ความหมาย คือ ในแง่ภาวะได้แก่ คุณธรรมที่ชำระล้างกิเลส ในแง่เหตุได้แก่ การทำคุณความดี ในแง่ผลได้แก่ความสุข โดยท่านจำแนกว่า ทานเป็นกุศลอันดับหนึ่ง ศีลเป็นบุญอันดับสอง ส่วนภาวนาเป็นบุญอันดับสูงสุด (พระธรรมสังฆปุราจารย์ (หลวงพ่ोजารย์ ฐิตธมโม, 2550 : 3) บุญเป็นเครื่องชำระสันดาน ความดี กรรมดี ความประพฤติชอบทางกายวาจาใจ กุศลกรรม ความสุข กุศลกรรม ส่วนบุญกิริยาวัตถุ หมายถึง สิ่งที่เป็นที่ตั้งแห่งการทำบุญ เรื่องที่จัดเป็นการทำบุญ ทางทำความดี บุญกิริยาวัตถุ 3 คือ 1) ทานมัย คือ ทำบุญด้วยการให้ แปลว่าการให้ยกมอบแก่ผู้อื่น ให้ของที่ควรให้แก่คนที่ควรให้เพื่อประโยชน์แก่เขา สละให้ปันสิ่งของตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น สิ่งที่ให้ ทรัพย์สินสิ่งของที่มอบให้หรือแจกออกไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 128) 2) สิลมัย คือ ทำบุญด้วยการรักษาศีลและประพฤติดี ทางกายและวาจา, การรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย, ข้อปฏิบัติสำหรับความควบคุมกายและวาจาให้ ตั้งอยู่ในความดีงาม, การรักษากฎตามระเบียบวินัย, ปกติมารยาทที่ปราศจากโทษ, ข้อปฏิบัติในการ ฝึกหัดกายวาจาให้ดียิ่งขึ้น, ความสุจริตทางกายวาจาและอาชีพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 391) คือสิ่งหรือกติกายที่บุคคลจะต้องระหวังกษตามเพศและ ฐานะ ศีลมีหลายระดับคือ ศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 และ ศีล 227 และในบรรดาศีลชนิดเดียว ก็ยังจัดแยกออกเป็นระดับธรรมดา ศีลระดับกลาง (มัชฌิมศีล) และศีลอย่างสูงสุด (อธิศีล) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2554 : 15) 3) ภาวนามัย คือ บุญที่สำเร็จด้วยการเจริญภาวนา ความดีที่ทำด้วยการฝึกอบรมจิตใจให้สุขสงบมีคุณธรรม เช่น เมตตา กรุณา (จิตตภาวนา) และฝึกอบรมเจริญปัญญาให้รู้เท่าทันเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา คือ ฝึกอบรมจิตใจเจริญปัญญา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551 : 18) คือการทำให้เกิดมีขึ้น ทำให้เจริญขึ้น คือการประพฤติปฏิบัติฝึกฝนอบรมจิตเพื่อให้เกิดผลที่พึงปรารถนาแก่ตนเอง (พระธรรมสังฆปุราจารย์ (หลวงพ่ोजารย์ ฐิตธมโม, 2550 : 50)

สรุปได้ว่าบุญกิริยาวัตถุ 3 ได้แก่ บุญ (ทาน) ศีลและภาวนา ส่อถึงความดีขั้นที่ประณีตขึ้นไปจากรูปแบบพิธีกรรม หรือการกระทำความดีทั่วไป ตัวอย่าง เช่น 1. หลักทาน คือ ถึงพร้อมด้วยวัตถุสัมปทา ปัจจัยสัมปทา เจตนาสัมปทา และคุณาติเรกสัมปทาซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในข้างต้น 2. หลักศีล คือ การรักษาศีล 5 กัฏฐี ศีล 8 หรืออุโบสถศีลก็ดี คือความตั้งใจแน่วแน่จากบาปอกุศลทั้งหลายยอมส่งผลให้อยู่เป็นสุขในปัจจุบันตายแล้วให้เกิดในสุตโลกสวรรค์จนบรรลุลุทธิขั้นสูงสุดคือพระนิพพานทำให้หยุดการเวียนว่ายตายเกิดได้ในที่สุด 3. หลักภาวนา คือ เจริญสมถกัมมัฏฐานเพื่อให้ได้สมาธิแล้วใช้สมาธิและภาวนาฐานเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐาน คือ ใช้ปัญญาขณะจิตว่างพิจารณาสภาวธรรมต่าง ๆ ให้เห็นแจ้งตามความเป็นจริงจนบรรลุลุทธิขั้นสูงสุด คือ พระนิพพาน

2. การเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ในตำบลบ้านวุ่น อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

ผู้วิจัยได้ศึกษามูลเหตุความเป็นมาของปริวาสกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท มีอาบัติสังฆาทิเสสสาเหตุแห่งการอยู่ปริวาสกรรมของ พระภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆาทิเสส 13 ข้อ ไม่ว่าจะเป็นข้อใดข้อหนึ่งก็ตาม พระภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆาทิเสสแล้ว โดยมีแต่ละประเภทของอาบัติสังฆาทิเสสจำแนกประเภทปริวาสกรรมมีอยู่ 4 อย่างที่ควรประพฤติตามพระวินัย ซึ่งมีเงื่อนไขขั้นตอนและวิธีการจะต้องทำตามกฎระเบียบที่วาง เพื่อให้พ้นออกจากอาบัตินั้น

2.1 ความเป็นมาของปริวาสกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงห่วงใยในเรื่องของการอยู่ปริวาสกรรม ที่พระภิกษุต้องอาบัติสังฆาทิเสส ซึ่งเป็นอาบัตินหนักที่สามารถแก้ไขได้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเสกกิจฉา เพื่อให้พระภิกษุกระทำตามกฎกติกาตามที่พระองค์ทรงบัญญัติตามพุทธานุญาต ดังมีหลักฐานปรากฏว่าสมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ พระเชตวันมหาวิหารเมืองสาวัตถี ครั้นนั้นภิกษุทั้งหลายอยู่ปริวาสยินดี การกราบไหว้ การลูกรับ...ภิกษุผู้ปกติทั้งหลายต่างเพ่งโทษติเตียนว่าภิกษุอยู่ปริวาสทำไมจึงยินดีที่ผู้อื่นมากราบไหว้ ลูกรับ เป็นต้น จึงนำเรื่องไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์จึงสั่งให้มีการประชุมสงฆ์ สอบถามเมื่อทรงทราบความจริง จึงทรงติเตียนว่าการที่ภิกษุอยู่ปริวาสกระทำเช่นนั้นย่อมเป็นไป เพื่อความไม่เลื่อมใสของผู้ที่ยังไม่เลื่อมใส และเป็นการทำลาย ความเลื่อมใสของผู้เลื่อมใสอยู่แล้ว ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตการกราบไหว้ การลูกรับ อัญชลีกรรม สามิจิกรรม การนำอาสนะมาให้ การล้างเท้า การตั้งตั่งรองเท้า การตั้งกระเบื้องเช็ดเท้า การรับบาตร จีวร การลูกล้างให้เมื่ออาบน้ำของภิกษุทั้งหลายอยู่ปริวาสด้วยกัน ตามลำดับผู้แก้พรรษา ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตกิจ 5 อย่าง คือ อุโบสถ ปวารณาผ้าอาบน้ำฝน การสละภัตร และการรับภัตร แก่ภิกษุทั้งหลายอยู่ปริวาสด้วยกันตามลำดับผู้แก้พรรษา ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจักบัญญัติวัตรแก่ภิกษุทั้งหลายอยู่ปริวาส โดยประการที่ภิกษุอยู่ปริวาส ต้องประพฤติทุกรูป (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 6/1/320 - 321)

สรุปได้ว่า การอยู่ปริวาสกรรมของพระภิกษุที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ เพื่อการอนุเคราะห์และให้โอกาสกับภิกษุที่ต่ออาบัติสังฆาทิเสสกลับตัวประพฤติตนเองเสียใหม่แล้วให้สงฆ์สวดรับกับเข้าหมู่คณะโดยมีข้อกำหนดและขั้นตอนต่างๆ มากมายและค่อนข้างยุ่งยาก พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงมีเงื่อนไขกับพระภิกษุอยู่ปริวาสหลายข้อ คล้ายๆเป็นการลงโทษและให้ลดทอนสิทธิ เช่น ไม่ให้กราบไหว้ ไม่ลูกรับ ในขณะที่ภิกษุนั้นกำลังอยู่ปริวาส เป็นต้น

2.2 อาบัติสังฆาทิเสสสาเหตุแห่งการอยู่ปริวาสกรรม

การอยู่ปริวาสกรรมเป็นผลที่เกิดจากภิกษุที่ล่วงละเมิดสิกขาบทที่พระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติไว้ว่า อาบัติสังฆาทิเสส ซึ่งมีสิกขาบท 13 ข้อไว้ดังนี้

สิกขาบทที่ 1 ภิกษุจงใจพยายาม เพื่อความสุขและเพื่อเป็นยา น้ำอสุจิเคลื่อนต้องอาบัติสังฆาทิเสส ภิกษุจงใจพยายาม เพื่อความสุขและเพื่อเป็นทาน ฯลฯ เพื่อความสุขและเพื่อเป็นบุญ ฯลฯ เพื่อ

ความสุขและเพื่อบุญขัยญ ฯลฯ เพื่อความสุขและเพื่อจะไปสวรรค์ ฯลฯ เพื่อความสุขและเพื่อสืบพันธุ์ ฯลฯ เพื่อความสุขและเพื่อทดลอง ฯลฯ ฝึกขงใจพยายามเพื่อความสุขและเพื่อความสนุก น้ำอสุจิกเลื้อน ต้องอาบติสังฆาติเสสฝึกขงใจพยายามเพื่อความสุขและเพื่อความหายโรคน้ำอสุจิกเลื้อน ต้องอาบติสังฆาติเสส (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 1/246/262 - 263.)

สิกขาบทที่ 2 ฝึกขงใจกำหนดแล้ว มีจิตแปรปรวนแล้ว ถึงความเคล้าคลึงด้วยกายกับมาตุคาม คือจับมือก็ตาม จับผมก็ตามลูปคล้าอวัยวะใดอันหนึ่งก็ตาม ต้องอาบติสังฆาติเสส

สิกขาบทที่ 3 อนึ่งฝึกขงใจ กำหนดแล้ว มีจิตแปรปรวนแล้ว พุดเคาะมาตุคาม ด้วยวาจาชั่วหยาบ เหมือนชายหนุ่มพุดเคาะหญิงสาวด้วยวาจาพาดพิงเมถุน ต้องอาบติสังฆาติเสส

สิกขาบทที่ 4 อนึ่ง ฝึกขงใจ กำหนดแล้ว มีจิตแปรปรวนแล้ว กล่าวคุณแห่งการบำเรอตนด้วยกามในสำนักมาตุคาม ด้วยถ้อยคำพาดพิงเมถุนว่า น้องหญิง สตรีบำเรอผู้ประพฤติพรหมจรรย์ มีศีลมีกัญญากรรม เช่นเรา ด้วยธรรมนั้น นั้นเป็นยอดแห่งความบำเรอทั้งหลาย ต้องอาบติสังฆาติเสส

สิกขาบทที่ 5 อนึ่ง ฝึกขงใจถึงความเป็นผู้ชกสือ บอกความประสงค์ของบุรุษแก่สตรีก็ดีบอกความประสงค์สตรีแก่บุรุษก็ดี ในความเป็นเมียก็ตาม ในความเป็นชกก็ตาม โดยที่สุด บอกแม่แก่ผู้หญิงแพศยา อันจะพึงอยู่ร่วมชั่วขณะ ต้องอาบติสังฆาติเสส

สิกขาบทที่ 6 อนึ่งฝึกขงใจจะสร้างกุกุอันหาเจ้าของมิได้ เฉพาะตนเองด้วยอาการขอเอาเอง พึงสร้างให้ได้ประมาณ ประมาณในการสร้างกุกุนี้ดังนี้โดยยาว 12 คืบ โดยกว้างในร่วมใน 7 คืบ ด้วยคืบพระสุคต พึงนำฝึกขงทั้งหลายไปเพื่อแสดงที่ ฝึกขงเหล่านั้นพึงแสดงที่อันไม่มีผู้จองไว้ อันมีขานรอบหากฝึกขงสร้างกุกุด้วยอาการขอเอาเอง ในที่อันมีผู้จองไว้ อันหาขานรอบมิได้หรือไม่นำฝึกขงทั้งหลายไปแสดงที่ หรือสร้างให้ล่วงประมาณ ต้องอาบติสังฆาติเสส

สิกขาบทที่ 7 อนึ่งฝึกขงใจจะให้สร้างวิหารใหญ่ อันมีเจ้าของเฉพาะตนเองพึงนำฝึกขงทั้งหลายไปแสดงที่ ฝึกขงเหล่านั้นพึงแสดงที่อันไม่มีผู้จองไว้ อันไม่มีขานรอบ หากฝึกขงสร้างวิหารใหญ่ ในที่อันมีผู้จองไว้ อันหาขานรอบมิได้ หรือไม่นำฝึกขงทั้งหลายไปเพื่อแสดงที่ ต้องอาบติสังฆาติเสส

สิกขาบทที่ 8 อนึ่ง ฝึกขงใจ ชัดใจ มีโทสะ ไม่แค้นขื่น ตามก่าจัด ซึ่งฝึกขงด้วยธรรมมีโทษถึงปาราชิก อันหามูลมิได้ด้วยหมายว่า แม้เณรเราจะยังให้เธอเคลื่อนจากพรหมจรรย์นี้ได้ครั้นสมัยอันแต่นั้นอันผู้ใด ผู้หนึ่ง ถือเอาตามก็ตาม ไม่ถือเอาตามก็ตาม แต่อธิกรณนั้นเป็นเรื่องหามูลมิได้ แลฝึกขงย่นอิงโทสะอยู่ ต้องอาบติสังฆาติเสส

สิกขาบทที่ 9 อนึ่ง ฝึกขงใจ ชัดใจ มีโทสะ ไม่แค้นขื่น ถือเอาเอกเทศบางแห่ง แห่งอธิกรณอันเป็นเรื่องอื่น ให้เลศ ตามก่าจัด ซึ่งฝึกขงด้วยธรรมมีโทษถึงปาราชิก อันหามูลมิได้ด้วยหมายว่า แม้เณรเราจะยังให้เธอเคลื่อนจากพรหมจรรย์นี้ได้ ครั้นสมัยอันแต่นั้นอันผู้ใด ผู้หนึ่งถือเอาตามก็ตาม ไม่ถือเอาตามก็ตาม แต่อธิกรณนั้นเป็นเรื่องอื่นแท้ เอกเทศบางแห่ง เธอเอาพอเป็นเลศ แลฝึกขงย่นอิงโทสะอยู่ ต้องอาบติสังฆาติเสส

ลักษณะบทที่ 10 อนึ่ง ภิกษุใด ตะเกียกตะกายเพื่อทำลายสงฆ์ผู้พร้อมเพรียงหรือถือเอาอธิกรณ์อันเป็นเหตุแตกกัน ยกย่องยืนอยู่ ภิกษุนั้นอันภิกษุทั้งหลายพึงว่ากล่าวอย่างนี้ว่า ท่านอย่าได้ตะเกียกตะกายเพื่อทำลายสงฆ์ผู้พร้อมเพรียง หรืออย่าได้ถือเอาอธิกรณ์อันเป็นเหตุแตกกันยกย่องยืนอยู่ ขอท่านจงพร้อมเพรียงด้วยสงฆ์ เพราะว่าสงฆ์พูดพร้อมเพรียงกัน ประสงค์กันไม่วิวาทกันมีเทศเดียวกันย่อมอยู่ผาสุก แลภิกษุนั้น อันภิกษุทั้งหลายว่ากล่าวอยู่อย่างนี้ ยังยกย่องอยู่อย่างนั้นเทียว ภิกษุนั้น อันภิกษุทั้งหลาย พึงสดสมนุภาสน์ กว่าจะครบสามจบเพื่อให้สละกรรมนั้นเสีย หากเธอถูกสดสมนุภาสน์กว่าสามจบอยู่ สละกรรมนั้นเสียสละได้อย่างนี้ นั่นเป็นการดีหากเธอไม่สละเสีย ต้องอาบัติสังฆาทิเสส

ลักษณะบทที่ 11 อนึ่ง มีภิกษุผู้ประพฤติดัง ผู้พูดเข้ากันของภิกษุนั้นแล 1 รูปบ้าง 2 รูปบ้าง 3 รูปบ้าง เธอทั้งหลายว่ากล่าวอย่างนี้ว่า ขอท่านทั้งหลายอย่าได้กล่าวคำอะไรๆ ต้องภิกษุนั้น ภิกษุนั้นได้กล่าวถูกธรรมด้วย ภิกษุได้กล่าวถูกพระวินัยด้วย ภิกษุนั้นถือเอาความพอใจและความชอบใจของพวกข้าพเจ้าจึงได้กล่าวด้วย เธอทราบความพอใจและความชอบใจของพวกข้าพเจ้าจึงกล่าว คำที่เธอกล่าวนั้นย่อมควรแม้แก่พวกข้าพเจ้า ภิกษุเหล่านั้น อันภิกษุทั้งหลายพึงว่ากล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลายอย่าได้ฟังว่ากล่าวอย่างนั้น ภิกษุนั้นหาใช่ผู้กล่าวถูกธรรมไม่ด้วย ภิกษุนั้นหาใช่ผู้กล่าวถูกพระวินัยไม่ด้วย ความทำลายสงฆ์อย่าได้ชอบแม้แก่พวกท่าน ขอพวกท่านจงพร้อมเพรียงด้วยสงฆ์ เพราะว่าสงฆ์ผู้พร้อมเพรียงกัน ประสงค์กันไม่วิวาทกัน มีอุเทศเดียวกันย่อมอยู่ผาสุก แลภิกษุเหล่านั้นอันภิกษุทั้งหลายว่ากล่าวอย่างนี้ ยังยกย่องอยู่อย่างนั้นเทียว ภิกษุเหล่านั้น ภิกษุทั้งหลายพึงสดสมนุภาสน์กว่าจะครบสามจบ เพื่อให้สละกรรมนั้นเสีย หากเธอทั้งหลายถูกสดสมนุภาสน์กว่าจะครบสามจบอยู่ สละกรรมนั้นเสียสละได้อย่างนี้นั่นเป็นการดีหากเธอทั้งหลายไม่สละเสีย ต้องอาบัติสังฆาทิเสส

ลักษณะบทที่ 12 ภิกษุนั้นอันภิกษุทั้งหลายพึงว่ากล่าวตักเตือนอย่างนี้ว่า “ท่านอย่าทำตัวให้เป็นคนที่ว่ากล่าวตักเตือนไม่ได้ จงทำตัวให้เป็นคนที่เขารู้ว่ากล่าวตักเตือนได้แม้ท่านก็จงว่ากล่าวตักเตือนภิกษุทั้งหลายโดยชอบธรรม แม้ภิกษุทั้งหลายก็จะว่ากล่าวตักเตือนท่านโดยชอบธรรมเพราะว่าบริษัทของพระผู้มีพระภาคเจริญแล้วด้วยอาการอย่างนี้ คือด้วยการว่ากล่าวตักเตือนกันและกัน ด้วยการช่วยเหลือกันและกันให้ออกจากอาบัติ” ภิกษุนั้นอันภิกษุทั้งหลายว่ากล่าวตักเตือนอยู่อย่างนี้ ก็ยังยกย่องอยู่อย่างนั้น ภิกษุนั้นอันภิกษุทั้งหลายพึงสดสมนุภาสน์จนครบ 3 ครั้งเพื่อให้สละเรื่องนั้น ถ้าเธอกำลังถูกสดสมนุภาสน์กว่าจะครบ 3 ครั้ง สละเรื่องนั้นได้ นั่นเป็นการดี ถ้าเธอไม่สละ ต้องอาบัติสังฆาทิเสส (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 1/425/455.)

ลักษณะบทที่ 13 ภิกษุอยู่อาศัยหมู่บ้านหรือนิคมแห่งใดแห่งหนึ่ง ประทุษร้ายตระกูล มีความประพฤติเลวทราม ความประพฤติเลวทรามของเธอ เขาได้เห็นและได้ยินกันทั่ว ตระกูลทั้งหลายที่เธอประทุษร้าย เขาก็ได้เห็นและได้ยินกันทั่วภิกษุนั้นอันภิกษุทั้งหลายพึงว่ากล่าวตักเตือนอย่างนี้ว่า “ท่านประทุษร้ายตระกูลประพฤติเลวทราม ความประพฤติเลวทรามของท่านเขาได้เห็นและได้ยิน กันทั่วตระกูลทั้งหลายที่ท่านประทุษร้าย เขาก็ได้เห็นและได้ยินกันทั่ว ท่านจงออกจากอาวาสนี้ อายอยู่ที่นี้” และภิกษุนั้นอัน

ภิกษุทั้งหลายว่ากล่าวตักเตือนอยู่อย่างนี้ก็ได้ตอบภิกษุทั้งหลายว่า “พวกภิกษุลำเอียงเพราะความพอใจ ลำเอียงเพราะความขัดเคือง ลำเอียงเพราะความหลง และลำเอียงเพราะความกลัว ขับภิกษุบางรูป ไม่ขับบางรูป เพราะอาบัติอย่างเดียวกัน” ภิกษุนั้นอันภิกษุทั้งหลายว่ากล่าวตักเตือนอย่างนี้ว่า “ท่านอย่าพูดอย่างนั้น ภิกษุทั้งหลายไม่ลำเอียงเพราะความพอใจ ไม่ลำเอียงเพราะความขัดเคือง ไม่ลำเอียงเพราะความหลง และไม่ลำเอียงเพราะความกลัว ท่านประทุษร้ายตระกูล ประพฤติเลวทราม ความประพฤติเลวทรามของท่าน เขาได้เห็นและได้ยินกันทั่ว ตระกูลทั้งหลายที่ท่านประทุษร้าย เขาก็ได้เห็นและได้ยินกันทั่ว ท่านจงออกจากอาวาสนี้ อายอยู่ที่นี่” ภิกษุนั้นอันภิกษุทั้งหลายว่ากล่าวตักเตือนอยู่อย่างนี้ ก็ยังยกย่องอยู่อย่างนั้นภิกษุนั้นอันภิกษุทั้งหลายพึงสวดสมณุภาสน์จนครบ 3 ครั้งเพื่อให้สละเรื่องนั้น ถ้าเธอกำลังถูกสวดสมณุภาสน์กว่าจะครบ 3 ครั้ง สละเรื่องนั้นได้นั้นเป็นการดี ถ้าเธอไม่สละ ต้องอาบัติสังฆาทิเสส (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 1/436/455- 467.)

สรุปได้ว่า ถ้าภิกษุต้องอาบัติเข้าแล้วปกปิดไว้เท่าใดความสงบของจิตก็ไม่มี จะเจริญศีล สมาธิ ปัญญาก็ไม่เป็นไป เพราะบาปมันครอบงำไว้ทำให้ใจเศร้าหมอง ดังนั้นพระภิกษุจะต้องระวังให้ดีถ้าต้องอาบัติให้รีบแสดงสงฆ์ทราบอย่าปกปิดไว้ ภิกษุผู้ฉลาดรู้ตัวว่าทำผิดวันนั้น สงฆ์ก็ให้อยู่ปริวาสกรรม 5 วัน 10 วัน อยู่มา 6 ราตรี แล้วสงฆ์ 20 รูปสวดอัฏฐานก็พ้นโทษไปได้

2.3 การเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ที่มีผลต่อชาวพุทธ ตำบลบ้านवान อำเภอบำบอง จังหวัดหนองคายทำให้

คุณค่าของการเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ด้านจิตใจในฐานะเป็นหลักปฏิบัติโดยเฉพาะหลักปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักของศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจของตนเองให้ดีขึ้น แก้ไขสถานะที่ไม่เหมาะสมของชีวิตมนุษย์โดยทำให้จิตใจของมนุษย์มีความเบิกบาน แจ่มใสขึ้น ขัดเกลาจิตใจให้ผ่องแผ้วและสูงส่งยิ่งขึ้น ในด้านสังคมทำให้ผู้ปฏิบัติได้รับประโยชน์ในระดับเบื้องต้นประโยชน์ระดับกลาง และประโยชน์ระดับสูงสุด คือ ได้รับประโยชน์ทั้งสองฝ่ายที่เป็นทั้งโลกียะและโลกุตระ และคุณค่าด้านการพัฒนาสาธารณประโยชน์ เช่น การสร้างศาลาในป่าช้า การสร้างถนนเข้าป่าช้า การสร้างห้องน้ำ เชิงตะกอน และกำแพง เป็นต้น

1. ด้านจิตใจ การเข้าอยู่ปริวาสกรรมโดยทั่วไปแล้วก็คือการปฏิบัติธรรมของพระภิกษุสามเณรที่เรียกว่าการเข้ากรรมนั้นเป็นภาษาถิ่น คือการปฏิบัติกัมมัฏฐาน การเข้า คือการปฏิบัติ การยึดถือประพฤติตาม ส่วนกรรม ในที่นี้คือกัมมัฏฐาน ต่างจากกรรมที่แปลว่า การกระทำ ดังนั้น การเข้ากรรม หรือการเข้ากรรม ก็คือการปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง สังคมอีสานในอดีตได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาคือการประพฤติตามธุดงค์ 13 อย่างใดอย่างหนึ่ง ในการเข้ากรรมนั้นจะส่งผลให้เกิดคุณค่าต่าง ๆ ต่อผู้ปฏิบัติและผู้ที่เกี่ยวข้องการเข้ากรรมจึงมีคุณค่าทางด้านจิตใจ

2. ด้านสังคม การเข้าปริวาสกรรมเป็นการแสดงให้เห็นลักษณะของความเป็นชุมชน สังคมในที่นั้น ๆ เพราะเป็นการแสดงออกถึงการมีความร่วมมือกันภายในสังคมทุกส่วนของชุมชนเอง ไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตาม เพราะการเข้าปริวาสกรรมไม่ใช่เรื่องของคนเพียงคนเดียว แต่การเข้ากรรมเป็นการทำเพื่อให้เกิดผลร่วมกันในสังคม ซึ่งการเข้าปริวาสกรรมจะส่งผลต่อสังคมโดยตรง กล่าวคือ การเข้ากรรมจะมีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จำต้องอาศัยร่วมกันในการดำเนินงานของทางศาสนาและชุมชนจึงจะสามารถดำเนินการต่อไปได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย คือทางด้านศาสนาโดยเฉพาะพระภิกษุสงฆ์ผู้ปฏิบัติธรรม กับชุมชน คือผู้ช่วยเหลือคอยอุปถัมภ์ ซึ่งทั้งสองยอมได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย และให้ถึงเป้าหมายสูงสุดของชีวิต ซึ่งในทัศนะของการเข้าปริวาสกรรมในทางพระพุทธศาสนานั้นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตในพระพุทธศาสนา คือ ความดับทุกข์ ภาวะที่ไร้ปัญหาชีวิตที่จะทำให้ชีวิตเป็นทุกข์เรียกว่าเป็นประโยชน์สูงสุดในพระพุทธศาสนา ที่ควรพัฒนาตนเองไปให้ถึงจุดนั้นให้ได้

3. การพัฒนาสาธารณประโยชน์

คุณค่าอย่างหนึ่งที่ปรากฏในการเข้าปริวาสกรรมนั้นนอกจากจะเป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจหรือการหลอมรวมสังคมให้เป็นหนึ่งเดียวแล้ว คุณค่าอย่างหนึ่งก็คือการพัฒนาสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์ให้เกิดขึ้นในที่นั้น ๆ เพราะการเข้าปริวาสกรรมถือว่าการเข้ากรรมเป็นการรวมเอาคนในชุมชนมาเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันคือการสร้างบุญกุศล การสร้างบุญกุศลที่เป็นรูปธรรมถือว่าเป็นสาระสำคัญอย่างหนึ่งที่ปรากฏอยู่สังคมอีสานโดยการสร้างสิ่งต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่เป็นการสร้างเพื่อประโยชน์ส่วนรวมทั้งสิ้น เช่น การสร้างศาลาในป่าช้า (สัมภาษณ์ : พระสมพร โชติปัญโญ) การสร้างถนนเข้าป่าช้า (สัมภาษณ์ : พระมหาภินันท์ มหาวีโร) การสร้างห้องน้ำ เชิงตะกอน ก่อสร้างกำแพง (สัมภาษณ์ : พระสามารถ ปุณณสิริ) เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งสาธารณประโยชน์ร่วมกันทั้งสิ้นมิได้สร้างเพื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง การสร้างสิ่งต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่เกิดจากการยอมรับกันภายในสังคมที่เห็นพ้องร่วมกันที่จะดำเนินการสิ่งใด ๆ ให้เกิดขึ้น (สัมภาษณ์ : พระธีรภัทร์ ธรรมสโร) การเข้าปริวาสกรรมจึงถือเป็นจุดบรรจบของการมีส่วนร่วมของคนในสังคมอีสานที่มีการพึ่งพาตนเองค่อนข้างสูง โดยร่วมมือกันสร้างสาธารณประโยชน์ เพื่อประโยชน์กันทั้งสองฝ่าย คือทั้งฝ่ายพระสงฆ์ก็ได้ปฏิบัติธรรมไปตามพุทธประเพณี ส่วนฝ่ายชาวบ้านก็ได้สิ่งสาธารณประโยชน์ต่างๆ ซึ่งเป็นจุดบรรจบของการมาร่วมกันการเข้ากรรมจึงก่อให้เกิดคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง ทั้งคุณค่าภายในจิตใจและคุณค่าภายในสังคม (สัมภาษณ์ : นายบุตตี ผิวเหลือง) เพราะการสร้างสิ่งต่าง ๆ นั้นต้องใช้งบประมาณในการสร้างมาก แต่อาศัยความศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนาผ่านพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติ ยึดเอาพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางในการทำบุญและเป็นตัวแทนของทุกฝ่ายในการสร้างสิ่งสาธารณประโยชน์จึงทำให้การเข้ากรรมในล้านนานั้นมีบทบาทเป็นอย่างมากต่อความคิดและการดำเนินชีวิตของคนในสังคม อาศัยแรงศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนาด้วยการร่วมแรงร่วมใจกันก่อสร้างบูรณะ ปรับปรุงถาวรวัตถุเพื่อใช้เป็นประโยชน์ของส่วนรวม จึงเป็นการริเริ่มหรือเป็นมิติอย่างหนึ่งซึ่งนอกจากจะทำนุบำรุงพุทธศาสนาแล้ว ยังทำนุบำรุงสังคมควบคู่กันไปด้วย (สัมภาษณ์ : นายจันทร์ มาลีสังข์)

4. ด้านประเพณี

ประเพณี คือ ความประพฤติของคนส่วนรวมที่ถือกันเป็นธรรมเนียม หรือเป็นระเบียบแบบแผน เป็นพิมพ์เดียวกัน (สัมภาษณ์ : นายโชค สาเลี่ยน) ซึ่งการเข้าปริวาสกรรมถือเป็นมิติอย่างหนึ่งของสังคม ล้วนมาที่ถูกรื้อสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเชื่อ ความศรัทธา ก่อกำเนิดเป็นวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าจนมาเป็น ประเพณีที่ดำรงของสังคม ประเพณีเป็นสิ่งที่ถูกถ่ายทอดสืบต่อกันมาโดยผ่านพิธีกรรม วัฒนธรรม ทำให้ ประเพณีเป็นสิ่งที่ทุกคนได้ยึดถือปฏิบัติด้วยความเลื่อมใสและความศรัทธา เนื่องจากการเข้ากรรมมิใช่ทำไป เพื่อทำสืบต่อกันมาเท่านั้น แต่การเข้ากรรมยังถือเอาบริบททางสังคมเป็นพื้นฐาน อาจจะเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมด้วยประการหนึ่ง คือการเข้ากรรมนิยมทำในช่วงหน้าหนาวหลังจากเกี่ยวข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว และ ช่วงเวลานี้ทำให้การเข้ากรรมจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในประเพณีฮีต 12 ของอีสาน (สัมภาษณ์ : นาย ปรีชา เครือแก้ว)

การเข้าปริวาสกรรมในมุมมองหนึ่งคือเป็นการสงเคราะห์ชุมชนคือเรียกร้องให้คนในชุมชนที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ให้อยู่ในการบริจาดหรือสงเคราะห์แก่ผู้อื่นโดยผ่านประเพณีการเข้าปริวาสกรรมซึ่งถือว่าเป็นช่วงสำคัญที่ทำให้สังคมอีสานยังเป็นอีสาน การสงเคราะห์นี้ทำด้วยความเลื่อมใสศรัทธาที่มีต่อ พระพุทธศาสนาเมื่อแต่ละคนนำสิ่งของมาถวายรวมกันมากก็เพียงพอที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ส่วนรวมได้มาก (สัมภาษณ์ : พระครูพิทักษ์กิตติสาร) ดังจะเห็นได้จากการเข้ากรรมในแต่ละที่มักจะมีการตั้ง ต้นผ้าป่าขึ้นเพื่อสมทบทุนสร้างหรือทำกิจใด ๆ อย่างหนึ่งตามแต่จะ (สัมภาษณ์ : พระครูสิริธีรคุณ)

สรุปได้ว่า การเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ที่มีผลต่อชาวพุทธ ตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคายทำให้ทราบว่า คุณค่าของการเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ด้านจิตใจในฐานะเป็นหลัก ปฏิบัติโดยเฉพาะหลักปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของชีวิตตามหลักของศาสนา เพื่อพัฒนาจิตใจของตนเองให้ ดีขึ้น แก้ไขสภาวะที่ไม่เหมาะสมของชีวิตมนุษย์โดยทำให้จิตใจของมนุษย์มีความเบิกบาน แจ่มใสขึ้น ชัดเกล่า จิตใจให้ผ่องแผ้วและสูงส่งยิ่งขึ้น ในด้านสังคมทำให้ผู้ปฏิบัติได้รับประโยชน์ในระดับเบื้องต้นประโยชน์ ระดับกลาง และประโยชน์ระดับสูงสุด คือ ได้รับประโยชน์ทั้งสองฝ่ายที่เป็นทั้งโลกียะและโลกุตระ และคุณค่า ด้านการพัฒนาสาธารณประโยชน์ เช่น การสร้างศาลาในป่าช้า การสร้างถนนเข้าป่าช้า การสร้างห้องน้ำ เจริญ ตะกอน และกำแพง

3. บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรมที่มีต่อการบำเพ็ญบุญกิริยาวัตถุ 3 ของชาว พุทธ ในตำบลบ้านวาน

3.1 บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรมที่มีต่อการให้ทาน

การเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์เป็นการเปิดโอกาสในการทำบุญให้พุทธศาสนิกชนมากขึ้น ชาวบ้านมักทำบุญในงานปริวาสกรรม เพราะอะไร เช่น มีพระสงฆ์จำนวนมาก เป็นงานที่จัดขึ้นเพียง 1 ครั้ง ในรอบปี หรือมีพระสงฆ์ที่หลากหลายมาร่วม ฯลฯ เป็นโอกาสน้อยที่จะได้ทำบุญในลักษณะนี้ การให้ทาน ทรัพย์สินเงินทอง สิ่งของ วัตถุทาน เป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย ลักษณะของทานที่ให้ก็คือปัจจัย 4 ซึ่งคนไทยที่ให้ทานก็

หวังชีวิตการงาน อายุที่ยืนยาวและให้ตนเองพ้นจากความทุกข์ยากลำบากมีชีวิตที่สุขสบาย และเหตุผลสำคัญที่คนไทยบางกลุ่มไม่ให้ทาน เพราะยังมีความตระหนี่ถี่เหนียว และไม่เห็นคุณค่าของการทำบุญ ทานที่คนไทยเห็นว่าเป็นโทษ คือการให้ทรัพย์สิน เงินทอง เพราะให้แล้วผู้ที่ไม่สุจริตใจก็สามารถที่จะนำไปใช้ในทางที่ผิดได้เช่น เล่นการพนัน ซื้อสิ่งเสพติด เป็นต้น และเห็นผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถที่จะทำได้ทุกที เพราะสิ่งที่ให้ทานก็ประกอบไปด้วยอาหารเครื่องนุ่งห่มที่ไม่เกินวิสัยที่จะให้ทานมากนัก ดังนั้นการให้ทานประเภทนี้จะนิยมทำมากกว่าประเภทอื่นๆ เพราะไม่ต้องมีพิธีต้องอะไรมาก

ลักษณะทานที่ให้ตามข้อดังกล่าวนี้ ส่วนใหญ่จะทำบุญด้วยอาหาร และเงินเครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เพราะเชื่อว่าเมื่อให้ทานด้วยสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ตนได้รับอานิสงส์ คือ จะได้ไม่เป็นคนยากจน มีอยู่มีกิน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ทั้งขจัดความตระหนี่ถี่เหนียวออกจากใจ และทำให้ทุกคนในครอบครัวมีความสุข ตลอดสังคมโดยรวมผู้ทรงวุฒิให้ความคิดเห็นว่า ทานที่สังคมไทยให้น้อยที่สุด คือ การให้อภัยทาน เพราะถือทิฐิ ความโกรธ และไม่ยอมให้อภัยโดยง่าย สังคมไทยขาดการให้อภัยทานมาก แม้ว่าจะทำได้ง่าย ทำได้ทุกที่ก็ตาม แต่ด้วยที่ถือว่าคนอื่นมาทำให้ตนเดือดร้อน และลำบาก ทั้งอาจจะเป็นเรื่องการดูหมิ่นดูแคลนด้วยแล้ว ยังไม่ให้อภัยทาน เพราะการให้อภัยทานเป็นเรื่องที่ทำได้ยากสืบเนื่องบุคคลยังมีความเหนียวแน่นในการผูกความโกรธ ความอาฆาต และพยาบาทและทานที่คนไทยทั่วไปเห็นว่าเมื่อให้ทานแล้วจะเกิดโทษ คือ ไม่ขยันทำมาหากิน หวังพึ่งผู้อื่นและไม่พยายามที่จะช่วยเหลือตนเองให้มีอาชีพที่มั่นคงซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องปรับปรุงโดยด่วนนอกจากนี้ยังมีคนไทยที่ไม่เห็นด้วยกับการให้ทาน เพราะการให้ทานอาจเป็นเพราะว่าตนเองยังมีไม่เท่ากับคนอื่น ต้องหาเข้ากินค่า และโทษของการให้ทานก็เช่นเดียวกัน คือ เจตนาการให้ทานที่ไม่บริสุทธิ์หวังสิ่งตอบแทน ทำทานด้วยความโลภอยากได้ของผู้อื่นมากกว่าทำทานเพราะอยากให้คนอื่นชื่นชม และการฝืนทำทานที่จะไม่ก่อให้เกิดความสุขใจแก่ผู้ทำทานเช่น ฝืนใจให้ต้องทำทาน เป็นต้น

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธ ด้วยเหตุนี้ชาวบ้านจึงมีความเชื่อตามหลักของศาสนาในเรื่องของกฎแห่งกรรม บาปบุญ นรกสวรรค์ เป็นต้น ด้วยอิทธิพลของศาสนาต่อความเชื่อดังกล่าว จึงทำให้สังคมไทยโดยเฉพาะสังคมล้านนาอยู่ด้วยความสันติสุข การเข้ากรรมในล้านนาซึ่งเป็นกิจของสงฆ์ก็ตาม แต่ชาวบ้านถือว่าพระภิกษุสงฆ์เป็นคนของทุกคน ดังนั้นเมื่อท่านจะต้องมาประพฤติปฏิบัติอยู่ปฏิบัติธรรมเข้ากรรมฐาน เพื่อความบริสุทธิ์บริบูรณ์แห่งพรหมจรรย์ ชาวบ้านทั้งหลายจึงได้มีความยินดี ร่วมสนับสนุนและเป็นแรงใจโดยการร่วมกันเสียสละทั้งร่างกายและแรงใจตลอดจนทุนทรัพย์เพื่อผลคือ บุญกุศลอันตนจะพึงมีพึงได้ในชาตินี้และชาติหน้าตามความเชื่อของบรรพบุรุษและผลของการเข้ากรรมนี้ ยังเป็นแบบอย่างแห่งการดำรงชีวิตของชาวบ้านในข้อที่ว่าเป็นแบบอย่างอย่างของคนจริง คือ คนทั้งหลายโดยมากแล้วไม่ชอบอยู่อย่างลำบาก กลัวต่อความทุกข์ยาก แต่พระสงฆ์ได้ประพฤติปฏิบัติในการฝึกฝนตนเองให้ชาวบ้านได้ดู อยู่ให้เห็นและเป็นแบบอย่างที่ดี

การเข้าปริวาสกรรมของพระภิกษุหรือการปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์นอกจากจะเป็นไปเพื่อประโยชน์คือการหลุดพ้น ในการประพฤติปฏิบัติธรรมนั้นสิ่งสำคัญคือการคอยปรนนิบัติให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย แรงใจและทุนทรัพย์ ที่ตนได้มีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา เพราะพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า ศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองหรือเสื่อมไม่ได้อยู่ที่เหตุปัจจัยภายนอก หากอยู่กับบริษัททั้ง 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ดังนั้นการเข้ากรรมในล้านนาซึ่งมีผู้นับถือพระพุทธศาสนาจำนวนมากอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันย่อมมีความดีใจภาคภูมิใจในตนเองที่ได้เกื้อกูลต่ออายุของพระพุทธศาสนา โดยการรักษาระเพณีดั้งเดิมเอาไว้ นอกจากนั้น การที่ได้เป็นผู้มีส่วนร่วมสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา โดยการได้จัดให้มีการเข้าปริวาสกรรมยังประกอบด้วยผลอย่างมากต่อผู้เข้ามามีส่วนร่วมในการเข้ากรรมดังกล่าวคือเป็นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ซึ่งมีมาแต่ครั้งบรรพบุรุษเอาไว้ ไม่ให้สูญหายไปกับกาลเวลาและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง (สัมภาษณ์ : นายโชค สาเลี่ยน)

ผู้ที่ให้ทานเป็นผู้ที่นับได้ว่าเป็นคนดีของสังคม กล่าวคือ เป็นผู้ที่ยึดถือเสียสละให้ปันสิ่งของอันเป็นของ ๆ ตนแก่ผู้อื่น ได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้จักเฉลี่ยความสุขของตนให้แก่ผู้อื่น ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ นอกจากนั้นยังได้มีโอกาสสร้างกุศล ซึ่งเป็นเครื่องชำระกาย วาจาและใจของคนให้สะอาดหมดจด รวมทั้งได้มีโอกาสบำเพ็ญภาวนา ซึ่งถือว่าเป็นจุดสูงสุดแห่งการปฏิบัติตามหลักของพระพุทธศาสนา (สัมภาษณ์ : นายปรีชา เครือแก้ว) ซึ่งบุคคลเหล่านี้ย่อมจะไม่เป็นปัญหาของสังคมจะไม่ก่อภัยอันตรายใด ๆ ให้กับสังคม เป็นผู้ประพฤติประโยชน์เกื้อกูลต่อสังคม ช่วยเหลือสังคมอีกแรงหนึ่งด้วย เพราะคนเหล่านั้นจะมีจิตใจมั่นคงในการพากเพียรเพื่อจะละสิ่งอันเป็นกุศลทั้งหลาย (สัมภาษณ์ : นางขวัญ ผาชัยภูมิ) การเข้าปริวาสกรรมส่งผลต่อสังคม คือเป็นประเพณีอย่างหนึ่งของพระพุทธศาสนาในล้านนาที่เปิดโอกาสให้ผู้คนในสังคมไม่ว่าไกลหรือใกล้ ได้รู้จักกันให้กว้างขวางออกไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปกครองก่อให้เกิดความสามัคคีของผู้คนในชาติ (สัมภาษณ์ : นางแดงสมัย กำแก้ว)

สรุปได้ว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรมที่มีต่อการรักษาศีล การทำบุญให้ทาน ที่ถูกต้องนั้น คือ การกระทำความดีตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา การให้ทานโดยทั่วไป คือการเสียสละ ลดความเห็นแก่ตัว มุ่งประโยชน์ของผู้อื่น ช่วยเหลือสังคมตามโอกาส สำหรับทานในทางพระพุทธศาสนา คือการให้ ให้ในสิ่งที่ควรให้ ให้แก่บุคคลที่ควรให้ แบ่งปันความสุขให้สังคมส่วนรวมประเภททานที่ให้ ได้แก่ อามิสทาน การทานด้วยปัจจัย 4 ธรรมทาน เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามพุทธบัญญัติ อกุศลทาน คือ การให้ความปลอดภัย ความไม่มีภัยแก่ตนและผู้อื่น ไม่ถือโทษโกรธเคืองในการล่วงเกินของผู้อื่น ไม่มีเวรไม่ผูกเวรกับผู้อื่น ทั้งยังมีจิตเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่นเป็นนิตย์ นอกจากการให้ทานจะเป็นการพัฒนาจิตใจแล้ว บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรมที่มีต่อการบำเพ็ญบุญกิริยาวัตถุ 3 ของชาวพุทธ ในตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคายทำให้ทราบว่า การเข้ากรรมในทุก ๆ ที่นั้นเป็นแหล่งหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจของชาวบ้านอีกด้วย ทั้งนี้เพราะการเข้ากรรมนั้นจะมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการเข้ากรรมเป็นอย่างมาก ซึ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ นั้นต้องหาซื้อกันในท้องถิ่น ทั้งสินค้าต่าง ๆ อาหาร น้ำ เป็นต้นซึ่งการเข้าอยู่

ปรีวาสกรรมนั้นชาวบ้านจะเตรียมตัวจัดหาข้าวสาร อาหารแห้ง เพื่อนำมาถวาย นอกจากนี้ยังมีพ่อค้าแม่ค้าที่ได้ นำเอาสิ่งของต่าง ๆ ภายในชุมชนมาจัดจำหน่ายอุปกรณ์จิปาละต่าง ๆ อีกด้วย

3.2 บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปรีวาสกรรมที่มีต่อการรักษาศีล

การเข้าอยู่ปรีวาสกรรมของพระสงฆ์ที่มีผลต่อการรักษาศีลในตำบลบ้านวุ่น อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ทำให้ทราบวาศีล นอกจากเป็นคุณธรรมที่ทำให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีอยู่ดีแก่การปฏิบัติ กิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เข้า ถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งมาโดยลำดับแล้วยังทำให้สมาชิกของสังคมอยู่ด้วยกันอย่างสันติสุข ช่วยฝึกหัดขัดเกลา ตนเอง ทำให้กิเลสเบาบาง ด้วยการควบคุมยับยั้งปรับความสำรวมปรับการแสดงออกทาง กาย วาจา ให้เอื้อ แก่สภาพความเป็นอยู่อย่างสันติสุข โดยมีเจตนาไม่ล่วงละเมิดผู้อื่นภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ไม่ประพฤติ ตนโดยประมาท กล่าวอีกนัยหนึ่ง บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปรีวาสกรรมเป็น เครื่องมือหนึ่ง ในการควบคุมสังคมให้เกิดสันติสุข หลักการและเจตนารมณ์ของการรักษาศีลในพระพุทธ ศาสนาเถรวาทก็คือเจตนารมณ์ที่มุ่งให้มนุษย์ในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขไม่เบียดเบียนกันรู้จักเอาใจเขา มา ใส่ใจเรานอกจากนั้นยังครอบคลุมถึงการจัดระบบโครงสร้างทางสังคมความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม และสภาพแวดล้อมอีกทั้งยังมีเจตนารมณ์ที่จะครอบคลุมให้สามารถแก้ไขปัญหาสังคมยุคใหม่ได้ทั้งหมด (สัมภาษณ์ : พระครูพิทักษ์กิตติสาร)

) ศีลมีความสัมพันธ์กับการสร้างความสุขในสังคม ไม่ใช่ในฐานะกฎหมายแต่ เป็นกฎแห่งธรรม เพื่อฝึกฝนตนเองที่นำไปสู่การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเป็นรากฐานของสังคมในการดำเนินชีวิตที่ ต้องมี ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอื่นๆ นอกเหนือจากการปฏิบัติต่อมนุษย์ด้วยกัน (สัมภาษณ์ : พระครูสิริธีรคุณ)

ดังนั้น หากพฤติกรรมของคนในสังคมอ่อนแอในการรักษาศีล แสดงให้เห็นทิศทางของสังคม และประเทศที่จะเข้าสู่สถานการณ์ความไม่มีสันติภาพ อย่างไรก็ตามเมื่อสังคมโลกในยุคบริโภคนิยมเข้ามาซึม ซึบในวิถีของคนไทย ทำให้การรักษาศีล ของคนไทยในสังคมปัจจุบันนับวันยิ่งถดถอยลงแม้ว่าจะมีการสร้างวัด และมีคนเข้าวัดทำบุญมาก (สัมภาษณ์ : พระครูพิทักษ์กิตติสาร)

บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปรีวาสกรรมจึงมีส่วนต่อการรักษาศีลถือว่าเป็นหลักปฏิบัติ พื้นฐานของ อุบาสก อุบาสิกาในพระพุทธศาสนา ความสำคัญต่อบุคคลและสังคม เป็นพื้นฐานการพัฒนาตนเอง ให้พบกับความสุขสงบเย็น เข้าถึงการดับทุกข์ และเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิด ความสามัคคี ในหมู่ชน เกิด ความรักใคร่ปรองดอง อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข (สัมภาษณ์ : พระสมพร โชติปัญญา)เนื่องจากเกิดจาก อารมณ์โทสะ โมหะ จึงพูดเท็จ พูดคำหยาบ พูดโกหก สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นเริ่มทำผิดศีลตั้งแต่ยังเป็นเด็กและ สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน และที่คนไทยรักษาศีลเพื่อหาความสงบทางใจ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น เพื่อ ความสุข (สัมภาษณ์ : นายยุทธพงษ์ จงรักษ์) ส่วนคนไทยที่ไม่เห็นด้วยกับการรักษาศีล เพราะอาจจะไม่เชื่อใน บาปบุญคุณโทษ การไม่ประทุษร้ายทางวาจาจึงทำได้น้อยมาก เพราะอาจจะห่วงผลประโยชน์ของตนเอง (สัมภาษณ์ : นายประภาส คลังชำนาญ) การพูดทำได้ง่ายและสามารถให้ผลร้ายแรงกลับมาอย่างรวดเร็ว และ บางคนก็มักจะพูดในเชิงลบได้หากขาดความยั้งคิด ขาดสติ หรือมีอคติ ทางพระพุทธศาสนากล่าวว่าการ

แสดงออกทางวาจา คือ ให้ละเว้นจากพูดเท็จ ละเว้นจากพูดส่อเสียด ละเว้นจากพูดคำหยาบและละเว้นจากพูดเพื่อเจ้า จึงทำให้สังคมเกิดความเดือดร้อนเพราะการพูดจาก็มากเกินไป (สัมภาษณ์ : นางทองสวรรค์ ผงอ้วน)

สรุปได้ว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรม ในตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ช่วยให้คนไทยรักษาศีลมากขึ้น เพราะว่าการรักษาศีลเป็นความงดงามของชีวิต เพราะศีลเป็นที่มาของบุญที่หาซื้อไม่ได้ แต่หาที่จะทำบุญได้ การรักษาศีล จึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและไม่ก่อให้เกิดปัญหาซึ่งกันและกัน คนที่รักษาศีลได้จะต้องรู้จักควบคุมกาย วาจา และใจของตนเองไว้ให้บริสุทธิ์ หรือสงบตั้งมั่นอยู่ในสิ่งที่ถูกที่ควร จึงจะได้รับอานิสงส์แห่งการรักษาศีลอย่างบริบูรณ์

3.3 บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรมที่มีต่อการเจริญภาวนา

บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรม ในตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย นิยมทำสมณกรรมฐาน คือ การฝึกสมาธิทำให้ใจสงบ เหตุผลที่ไม่ค่อยเจริญวิปัสสนา คือ การฝึกปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงถือว่าเป็นเรื่องยาก เพราะชีวิตต้องดำเนินไปตามกิเลสทางโลกมากกว่าที่จะแสวงหาทางหลุดพ้น ทั้งไม่มีเวลา และไม่เชื่อผลการวิปัสสนาว่าจะได้อานิสงส์จริง แต่คนไทยก็ยังมีความเชื่อว่าการปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้าจะช่วยให้หลุดพ้นทั้งความสุขในโลกนี้ และโลกหน้า ส่วนการทำวิปัสสนากรรมฐาน คือ การฝึกปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งตามความเป็นจริง ความคิดเห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่จะเจริญวิปัสสนาน้อยกว่าการเจริญกรรมฐานซึ่งส่วนใหญ่บุคคลจะนิยมมาฝึกจิตในช่วงวันพระหรือวันเข้าพรรษา ส่วนวันอื่นๆก็จะน้อยมาหรือแทบไม่มีเลย แม้จะเข้าใจว่าการเจริญภาวนาจะได้รับอานิสงส์มากก็ตาม (สัมภาษณ์ : นายบุตติ ผิวเหลือง)

อภิปรายผลการวิจัย

การเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ที่มีผลต่อชาวพุทธ ในตำบลบ้านวาน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย เมื่อสังคมได้รับเอาแนวคิดของการเข้าอยู่ปริวาสกรรมมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตย่อมส่งผลสืบต่อมาเป็นวัฒนธรรมหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ภูมิปัญญา ที่สั่งสมเอาความรู้ที่ชนรุ่นก่อนได้สรรค์สร้างเอาไว้ และรักษาสืบทอดส่งต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีสาระสำคัญอยู่ที่การเข้าใจถึงแก่นแท้ของชีวิตคือความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา การจะเข้าใจในสิ่งนี้ได้ที่สำคัญต้องสร้างสมเอาคุณงามความดีเป็นพื้นฐานที่เรียกว่า บารมี การเข้าอยู่ปริวาสกรรมนั้นส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นการทำอะไรก็ตามแนวคิดในการสร้างบารมีเป็นแนวคิดที่ถูกฝังลึกในจิตใจของคนอีสาน ผู้ที่สั่งสมเอาบารมีไว้มากจะทำให้สามารถทำอะไรบรรลุผลสำเร็จทุกประการ

การเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ก็เหมือนกันก็มีแนวความคิดที่สั่งสมบารมีไว้เหมือนกัน เพราะการดำเนินการแต่ละครั้งหรือการทำกิจกรรมอะไรก็ตามล้วนแล้วแต่นำเอามาเป็นบุญกุศลทั้งหมดโดยเฉพาะแนวคิดเรื่องของการให้ทาน เป็นปัจจัยอันแรกที่สุดในการทำอะไรก็ตาม แม้แต่การเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์แนวความคิดเรื่องการให้ทานก็ปรากฏให้เห็นเสมอ อย่างเช่น การให้ทานแก่คนยากคนจน เพราะเวลาทำบุญในการเข้าอยู่ปริวาสกรรมชาวบ้านจะนำเอาอาหารหรือสิ่งของต่าง ๆ มาทำบุญเป็นจำนวน

มาก ของที่เหลือจากการทำบุญก็แจกจ่ายสงเคราะห์แก่ชาวบ้านหรือแก่ชุมชนนั้น ๆ เพื่อประโยชน์อย่างสูงสุดของเขตอำนาจการให้ทาน คือเป็นไปเพื่อประโยชน์ของคนหมู่มาก ซึ่งแนวความคิดนี้ถูกฝังลึกอยู่ในจิตใจของคนอีสานและถูกถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนเกิดเป็นประเพณี สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการเข้าอยู่ปริวาสกรรมนั้นมิใช่จะเป็นการให้ทานหรือการสร้างบารมีเพียงอย่างเดียว ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการในการเข้ากรรม สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากการเข้าอยู่ปริวาสกรรมหรือที่เรียกว่าผลที่เกิดจากการเข้าอยู่ปริวาสกรรมนั้นมีอยู่หลายประการด้วยกันซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงามและนำมาสร้างสรรค์สืบทอดให้ปรากฏอันประกอบด้วย

บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรม ในตำบลบ้านวุ่น อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย มีการฝึกหัดการนั่งสมาธิและการปฏิบัติกรรมฐาน สำหรับพระภิกษุผู้เข้าปฏิบัติและอุบาสกอุบาสิกา ตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป ได้เข้าใจองค์แท้ในหลักการปฏิบัติตามหลักธรรมะขั้นสูงที่ถูกต้องต่อไป ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาคือ นิพพาน ซึ่งหมายถึง ความดับโดยไม่มีเชื้อ หมายถึงการที่ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไปในวัฏสงสารนี้ นอกจากการเข้าปริวาสกรรมเป็นจุดหล่อหลอม ให้การศึกษาขั้นพื้นฐานและขั้นสูงสุดดังกล่าวแล้ว ยังเป็นประเพณีที่น่าศึกษาในฐานะที่เป็นธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน นับแต่สมัยพุทธกาลจนปัจจุบัน บทบาทของพระสงฆ์ในการเข้าอยู่ปริวาสกรรม ในตำบลบ้านวุ่น อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย มีการฝึกหัดการนั่งสมาธิและการปฏิบัติกรรมฐาน สำหรับพระภิกษุผู้เข้าปฏิบัติและอุบาสกอุบาสิกา ตลอดจนประชาชนผู้สนใจทั่วไป ได้เข้าใจองค์แท้ในหลักการปฏิบัติตามหลักธรรมะขั้นสูงที่ถูกต้องต่อไป ทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาคือ นิพพาน ซึ่งหมายถึง ความดับโดยไม่มีเชื้อ หมายถึงการที่ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไปในวัฏสงสารนี้ นอกจากการเข้าปริวาสกรรมเป็นจุดหล่อหลอม ให้การศึกษาขั้นพื้นฐานและขั้นสูงสุดดังกล่าวแล้ว ยังเป็นประเพณีที่น่าศึกษาในฐานะที่เป็นธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน นับแต่สมัยพุทธกาลจนปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

การศึกษาที่มุ่งเน้นพื้นที่ ผู้ศึกษาใคร่ขอเสนอแนะประเด็นที่น่าศึกษาค้นคว้าต่อไปใช้ดังต่อไปนี้

- 1) การเข้าอยู่ปริวาสกรรมของพระสงฆ์ที่มีผลต่อชาวพุทธ ตำบลบ้านวุ่น อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย เป็นที่น่าควรศึกษาเป็นแบบในการจัดปริวาสกรรม
- 2) เป็นสถานที่แหล่งเรียนรู้ของชุมชนตำบลบ้านวุ่น อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคายที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบของการเข้าปรีวาสกรรมในสมัยพุทธกาลกับในยุคปัจจุบัน
- 2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของประเพณีการอยู่ปรีวาสกรรมในยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) , (2554). *สยามสามไตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 36). กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่ोजรัญ จิตฺตมโ) , (2550). *ทาน ศีล ภาวนา นำพาพ้นกรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แอล ซี พี เด็กดีมีบุญ.
- พระมหาวิจิตร ธีรญาโณ, (2556). *การศึกษาการเข้าอยู่ปรีวาสกรรมของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน*. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.,
- พระมหาสม สิริปัญญา (สอนสิงห์), (2539). *ปรีวาสทำไมทำไมปรีวาส*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ตาลุกุมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ราชบัณฑิตยสถาน, (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: นามมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์
- พระครูสิริธีรคุณ, รองเจ้าคณะตำบลบ้านว่น, เจ้าอาวาสวัดเจติยภูมิ ตำบลบ้านว่น อำเภอบ้านบ่อ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 14 ตุลาคม 2463
- พระครูพิทักษ์กิตติสาร, เจ้าอาวาสวัดฉิมพลีวัน ตำบลบ้านว่น อำเภอบ้านบ่อ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 14 ตุลาคม 2463
- พระสมพร โชติปัญญา, พระที่เข้าปรีวาสกรรม, วัดสร้อยพร้าว, ม.1 ตำบลบ้านว่น อำเภอบ้านบ่อ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 15 ตุลาคม 2463
- พระมหาอภินันท์ มหาวีโร, พระที่เข้าปรีวาสกรรม, วัดศรีวิสัย, ม.2 ตำบลบ้านว่น อำเภอบ้านบ่อ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 15 ตุลาคม 2463
- พระสามารถ ปุณณสิริ, พระที่เข้าปรีวาสกรรม, วัดศรีสะอาด ตำบลหนองสังข์ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดชัยภูมิ, วันที่ 15 ตุลาคม 2463

พระธีรภัทร์ ธรรมสโร, พระที่เข้าปริวาสกรรม, วัดเจติยภูมิ ตำบลบ้านวาน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 15 ตุลาคม 2463

นายโชค สาเลี่ยน, กำนันตำบลบ้านวาน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 16 ตุลาคม 2463

นายปรีชา เครือแก้ว, ผู้ใหญ่บ้าน ม.5 บ้านผาไฟ, ตำบลบ้านวาน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 16 ตุลาคม 2463

นายบุตดี ผิวเหลือง, ปราชญ์ชาวบ้าน, ม.4 ตำบลบ้านวาน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 15 ตุลาคม 2463

นายจันทร์ มาลีสังข์, ปราชญ์ชาวบ้าน, ม.5 ตำบลบ้านวาน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 15 ตุลาคม 2463

นางขวัญ ผาชัยภูมิ, ชาวบ้านวาน, ตำบลบ้านวาน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 16 ตุลาคม 2463

นางแดงสมัย กำแก้ว, ชาวบ้านวาน, ตำบลบ้านวาน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 16 ตุลาคม 2463

นางทองสวรรค์ ผงอ้วน, ชาวบ้านวาน, ตำบลบ้านวาน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 16 ตุลาคม 2463

นายประภาส คลังชำนาญ, ชาวบ้านวาน, ตำบลบ้านวาน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 17 ตุลาคม 2463

นายยุทธพงษ์ จงรักษ์, ชาวบ้านวาน, ตำบลบ้านวาน อำเภอบ้านไร่ จังหวัดหนองคาย, วันที่ 16 ตุลาคม 2463